

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อพิจารณาการใช้ภาษาในชีวิตประจำวัน นอกจากการสื่อสารด้วยความหมายประจำคำแล้ว พบว่ามีการใช้ภาษาอีกรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ นั่นคือ การใช้ภาษาในเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเกิดจากการนำคำหรือข้อความหนึ่งมาใช้เปรียบเทียบเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ทำให้เกิดเป็นความหมายใหม่ที่มีความหมายในเชิงเปรียบเทียบ การศึกษาอุปลักษณะตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistics) พิจารณาว่า อุปลักษณะสัมพันธ์กับระบบความคิด ไม่ได้เป็นเพียงการเปรียบเทียบเพื่อให้เกิดสุนทรียรสทางภาษาเท่านั้น เลคอฟฟ์ และ จอห์นสัน (Lakoff & Johnson, 1980) เป็นนักภาษาศาสตร์ปริชานที่เริ่มศึกษาเรื่องอุปลักษณะและอธิบายว่า การใช้ภาษาในชีวิตประจำวันอยู่ในรูปของการเปรียบเทียบ หรือเป็นอุปลักษณะ มีการถ่ายทอดความคิดจากคำที่มีความหมายอยู่ในวงความหมายหนึ่งไปยังอีกวงความหมายหนึ่งซึ่งกระบวนการดังกล่าวนี้เกิดขึ้นอย่างอิสระโดยเราไม่รู้ตัว และอุปลักษณะยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิด สังคม อารมณ์ ความรู้สึก ชีวิตมนุษย์ เป็นต้น เป็นเรื่องที่สามารถอธิบายได้อย่างมีเหตุผล นอกจากนี้ยังสะท้อนให้เห็นระบบมโนทัศน์ของคนในสังคมนั้นด้วย

อารมณ์ เป็นการแสดงออกของภาวะจิตใจที่ได้รับผลกระทบหรือถูกกระตุ้นให้เกิดมีการแสดงออก สามารถจำแนกได้เป็น อารมณ์สุข และอารมณ์ทุกข์ ผลของอารมณ์จะทำให้ร่างกายเปลี่ยนแปลงไปจากปกติและมีการแสดงออกของพฤติกรรมและความรู้สึกตามอารมณ์ จากคำอธิบายเรื่องอุปลักษณะข้างต้น ทำให้เห็นว่าการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์สามารถถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของอุปลักษณะด้วยเช่นกัน โคเวกเซส (Kövecses, 2003) เป็นนักภาษาศาสตร์ผู้หนึ่งที่ศึกษาอารมณ์ต่างๆ ของมนุษย์ในภาษาอังกฤษที่ปรากฏในรูปแบบอุปลักษณะตัวอย่างเช่น

I am burning with love.

It's been a long, bumpy road.

You're my treasure!

There is a close tie between them. (Kövecses, 2003)

จากตัวอย่างข้างต้นนี้ เมื่อพิจารณารูปภาษาที่นำมาใช้เป็นอุปลักษณ์ได้แก่ คำว่า “burning”, “a long, bumpy road”, “treasure” และ “tie” ซึ่งมีความหมายว่า “เผา”, “ถนนที่ยาวและขรุขระ”, “ทรัพย์สมบัติ” และ “สิ่งผูกมัด” ตามลำดับ รูปภาษาทั้งหมดนี้อยู่ในวงความหมายที่เกี่ยวกับ “ไฟ”, “การเดินทาง”, “ทรัพย์สิน” และ “พันธนาการ” คำในวงความหมายเหล่านี้มีการถ้ายิงความหมายไปยังวงความหมายของอารมณ์รักและนำมาใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในภาษาอังกฤษ

ในที่นี้ ความรัก หมายถึง ความผูกพันหรือความดึงดูดทางอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอารมณ์เป็นสิ่งที่ผลักดันภายในที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ เป็นความรู้สึกของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกคนหนึ่ง (กิติกร มีทรัพย์, 2524; พี. เอ็น. กุนนา, 2525) เนื่องจากว่า ความรักเป็นเรื่องของอารมณ์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ใช้คำว่า อารมณ์รัก เพื่อหมายถึงความถึง ความรัก ในการศึกษาครั้งนี้

เมื่อพิจารณาการใช้ภาษาในบทเพลง ในฐานะที่เพลงเป็นสื่อรูปแบบหนึ่งที่สามารถสื่อสารกับคนจำนวนมากในสังคม โดยที่เพลงสามารถถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก ความหมายหรือความต้องการต่างๆ จากผู้แต่งผ่านนักร้องไปสู่ผู้ฟัง ทำให้ผู้ฟังรับรู้ได้อย่างรวดเร็ว เพลงจึงเป็นผลสะท้อนทางความคิด ความรู้สึก ความเชื่อ ทศนคติ ตลอดจนพฤติกรรมมนุษย์เป็นอย่างดี (จิรวรรณ กาญจนานันท์, 2540) การฟังเพลงนับเป็นสิ่งที่วัยรุ่นจำนวนมากให้ความสนใจ ทำให้รายการเพลงและธุรกิจเทปเพลงเกิดขึ้นและเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “เพลงไทยสากล”

“เพลงไทยสากล” หมายถึง เพลงที่มีเนื้อร้องเป็นภาษาไทย แต่ทำนองและจังหวะเป็นแบบสากล ได้แก่ เพลงที่นิยมร้องกันอยู่ในปัจจุบัน โดยมีเครื่องดนตรีสากลประกอบการร้อง (สุโขเพ็ญ เทพหัสดิน ณ อยุธยา, 2521)

นับตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 เป็นต้นมา ประเทศไทยเราได้รับอิทธิพลทางดนตรีจากประเทศตะวันตก เพลงไทยสากลได้ถือกำเนิดขึ้น และได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในสังคมไทย เพลงไทยสากลได้มีพัฒนาการไปตามยุคสมัยกาลเวลาเรื่อยมา หลังจากปี 2524 ธุรกิจเพลงไทยสากลก็เริ่มเติบโตและมั่นคงขึ้น เกิดเป็นแนวเพลงแบบใหม่ที่เรียกว่า “เพลงป๊อป” อันหมายถึง เพลงแนวสตรีทที่มีท่วงทำนองอ่อนหวาน เข้าใจง่าย เนื้อหาสาระส่วนใหญ่เป็นเรื่องของความรัก ความผิดหวัง คุณลักษณะสำคัญของเพลงแบบนี้คือ การใช้ถ้อยคำร้องให้เข้ากับจังหวะสากล ให้ความสำคัญแก่คำที่สะท้อนอารมณ์ คำร้องของเพลงเหล่านี้มีลักษณะเข้าใจง่าย ถ่ายทอดอารมณ์ได้ทันที เป็นเพลงนิยมชั่วคราว คำร้องจึงไม่คำนึงถึงถ้อยคำและสัมผัส ทั้งยังไม่มีแบบฉบับแน่นอน มีอิสระ (นิโลบล โควาทิกษ์เทศ, 2535)

ปัจจุบัน กลุ่มเป้าหมายหลักของธุรกิจเพลงไทยสากล คือ กลุ่มวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นเป็นวัยแห่งการแสวงหา กลัวความล้าสมัย มีอำนาจในการตัดสินใจและอำนาจในการตัดสินใจซื้อในระดับสูง อีกทั้งเป็นวัยที่ถูกชักจูงง่ายและมีพฤติกรรมเลียนแบบสื่อหรือบุคคลที่ชื่นชอบได้ง่าย วัยรุ่นมักจะหันไปฟังฟังกลุ่มเพื่อนและสื่อมวลชน เพลงไทยสากลก็เป็นสื่อรูปแบบหนึ่งเช่นกันที่วัยรุ่นนิยม จากความต้องการสื่อสารกับวัยรุ่น ทำให้ผู้แต่งเพลงมักจะนำเสนอเรื่องราวที่ใกล้ตัววัยรุ่น เพื่อให้เข้าใจง่าย คิดตามและสร้างภาพได้ง่าย (จิรวรรณ กาญจนานันท์, 2540) เนื่องจากวัยรุ่นเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เริ่มให้ความสนใจเพศตรงข้ามและมีความรัก ทำให้เนื้อหาของเพลงไทยสากลส่วนใหญ่มักเกี่ยวกับความรัก ไม่ว่าจะเป็นความต้องการความรัก ความรักที่สมหวัง ความรักที่ผิดหวัง เป็นต้น

จิรวรรณ กาญจนานันท์ (2540) ศึกษาเรื่อง “เนื้อหาเพลงไทยยอดนิยม การรับรู้ประโยชน์และความพึงพอใจจากการฟังเพลงไทยสากลของวัยรุ่น” พบว่า การรับรู้ประโยชน์จากการฟังเพลงไทยสากลของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับความบ่อยครั้งและความพึงพอใจในการฟังเพลงไทยสากลของวัยรุ่น และเนื้อหาของเพลงไทยสากลยอดนิยมของวัยรุ่นทั้งหมดเกี่ยวข้องกับความรัก แต่นำเสนอแตกต่างกันออกไป ได้แก่ ต้องการความรัก ความเข้าใจ การยอมรับ แสดงความรัก ความเห็นใจ ผิดหวัง ตัดพ้อต่อว่า งามจ้อคนรัก และสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะหรือนิสัยใจคอของวัยรุ่น

จริญญา นิลแพทย์ (2541) ได้ศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม การเปิดรับข่าวสารด้านเนื้อหาบันเทิงและบุคคลในวงการบันเทิงที่มีต่อทัศนคติเรื่องความรักและเพศสัมพันธ์ของเด็กวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่าการเปิดรับเนื้อหารายการเพลงทางโทรทัศน์ของวัยรุ่นมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับทัศนคติในเรื่องความรักของวัยรุ่น ทั้งนี้เป็นที่ทราบกันทั่วไปว่ารายการเพลงทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่เป็นรายการที่นำเสนอ “ภาพประกอบเพลงไทยสากล” เพื่อการส่งเสริมการขายเพลงไทยสากลของนักร้องต่างๆ

ผู้วิจัยสังเกตเห็นในเบื้องต้น จากการฟังเพลงไทยสากล พบว่า มีเนื้อเพลงไทยสากลจำนวนมากที่มีการใช้ภาษากล่าวถึงความรักในรูปแบบของอุปลักษณ์ ตัวอย่างเช่น

“คนๆ หนึ่งที่เสียบเหงาในหัวใจ อยากมีเธอร่วมทางไปข้างๆ กัน”

(ฉันไม่ใช่เจ้าชาย/ อุ๋ นวพล)

“หยุดเกมนี้เลย จะเอ่ยว่ารักกันตอนนี้ทำไม”

(อย่าทำแบบนี้/ Endorphine)

“แต่มันค้างอยู่ข้างในเผลอใจให้ยิ่งร้อนรน”

(ไม่เคยรักกันเลยใช่ไหม/ Bogie & Dodge)

จากข้อความที่ยกมาข้างต้น เมื่อพิจารณาด้วยแนวคิดทางภาษาศาสตร์ปริชาน พบว่า คำที่ขีดเส้นใต้เป็นอุปลักษณ์ ได้แก่คำว่า ทาง, เกม, เผล ซึ่งคำเหล่านี้ต่างมีความหมายประจำคำอยู่ในวงความหมายหนึ่งและถูกนำไปใช้ในเชิงเปรียบเทียบ ทำให้เกิดเป็นความหมายในเชิงเปรียบเทียบ เช่น คำว่า ทาง มีความหมายประจำคำ หมายถึง เส้นทาง จัดอยู่ในวงความหมายของการเดินทาง เมื่อปรากฏในปริบท "...ร่วมทาง..." มีความหมายเปรียบเทียบถึง การใช้ชีวิตร่วมกัน เป็นคู่รักเป็นสามีภรรยา เป็นเรื่องของอารมณ์รัก ซึ่งจัดอยู่ในวงความหมายของอารมณ์รัก คำว่า เกม มีความหมายประจำคำ หมายถึง การแข่งขันที่มีกติกากำหนด จัดอยู่ในวงความหมายของการแข่งขัน ในปริบทนี้มีความหมายเปรียบเทียบถึง สถานการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างคู่รักทั้งสองฝ่าย คำว่า เผล มีความหมายประจำคำหมายถึง การทำให้หมดไหม้ด้วยไฟ จัดอยู่ในวงความหมายของไฟ ในปริบทนี้มีความหมายเปรียบเทียบถึง ผลของอารมณ์รักที่ทำให้ผู้มีอารมณ์รักเกิดความทุกข์ร้อนในจิตใจ จากรูปภาษาเหล่านี้ แสดงให้เห็นว่ามีการถ่ายโยงความหมายจากวงความหมายของ "การเดินทาง", "การแข่งขัน" และ "ไฟ" ไปยังวงความหมายของอารมณ์รัก ในเบื้องต้น อาจสังเกตได้ว่า มโนทัศน์ของอารมณ์รัก ได้แก่ อารมณ์รักเป็นการเดินทาง อารมณ์รักเป็นการแข่งขัน และ อารมณ์รักเป็นไฟ

เนื่องจากเพลงไทยสากลมีผู้รับสารวัยรุ่นเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ลักษณะภาษาที่นำมาใช้ในการแต่งเพลงจึงต้องตรงกับความต้องการของวัยรุ่นและสามารถสื่อสารกับวัยรุ่นได้ ภาษาในเพลงไทยสากลที่มุ่งเน้นกลุ่มวัยรุ่นเป็นเป้าหมายนี้ จึงน่าจะสะท้อนลักษณะภาษาของวัยรุ่น ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลเพราะผู้วิจัยเห็นว่านอกจากรูปภาษาที่ใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลที่ยกมาแสดงในตัวอย่างข้างต้นนี้แล้ว ยังคงมีอุปลักษณ์แบบอื่นๆ ที่น่าสนใจในเพลงไทยสากลของวัยรุ่น ซึ่งตามแนวคิดภาษาศาสตร์ปริชาน อุปลักษณ์สามารถสะท้อนมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา การศึกษาครั้งนี้จึงน่าจะช่วยให้เข้าใจความคิดของผู้ใช้ภาษาที่เป็นวัยรุ่นในสังคมไทยได้ดียิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปภาษาและความหมายของรูปภาษาที่ใช้เป็นอุปลักษณ์แสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลสำหรับวัยรุ่นไทย
2. เพื่อศึกษามโนทัศน์ที่เกี่ยวข้องกับความรักของวัยรุ่นในสังคมไทยจากเพลงไทยสากล

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักจากเพลงไทยสากลของวัยรุ่นไทย จำนวนระยะเวลา 5 ปี ซึ่งเป็นเพลงไทยสากลที่แต่งขึ้นใหม่และเผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2542 - 2546 เท่านั้น
2. ศึกษาเฉพาะเพลงไทยสากลที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักเท่านั้น ในการเก็บข้อมูลจะพิจารณาจากรูปภาษาที่พบในเนื้อเพลงไทยสากลที่มีความสัมพันธ์ทางความหมายกับคำว่า "ความรัก" ยึดตามความหมายในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 และหนังสือ "คลังคำ" ของ นววรรณ พันธุเมธา (2544) เช่น คำว่า "รัก", "ชอบ", "ใจ" เป็นต้น และหากเพลงใดไม่ปรากฏรูปภาษาดังกล่าว ในฐานะที่เป็นเจ้าของภาษา ผู้วิจัยจะพิจารณาด้วยตนเองและสอบถามจากผู้อื่นว่าความหมายของเนื้อเพลงนั้นๆ มีความเกี่ยวข้องกับอารมณ์รักหรือไม่
3. ศึกษาเฉพาะภาษาไทยมาตรฐาน ไม่รวมภาษาถิ่นและภาษาต่างประเทศ
4. ศึกษาเฉพาะอารมณ์รักที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างชายกับหญิงเท่านั้น

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุปลักษณะ มโนทัศน์ ทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) เพลงไทยสากล วัยรุ่นและอารมณ์รัก
2. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้
 - 2.1 เก็บรวบรวมเพลงไทยสากลจากหนังสือเพลงที่เผยแพร่ในปี พ.ศ. 2542 - 2546 โดยสุ่มเลือกหนังสือเพลง "The Guitar Year Book" มาเป็นตัวแทนของหนังสือเพลงไทยสากลทั้งหมด ซึ่ง "The Guitar Year Book" เป็นหนังสือเพลงที่รวบรวมเพลงไทยสากลยอดนิยมในแต่ละปี เป็นจำนวน 5 เล่ม รวมเป็นเพลงไทยสากลทั้งสิ้นจำนวน 2,339 เพลง
 - 2.2 คัดเลือกเพลงไทยสากลให้เหลือเฉพาะเพลงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับความรักจากเพลงไทยสากลในแต่ละปี จากนั้นสุ่มด้วยวิธีการจับฉลาก จำนวนปีละ 100 เพลง รวมเป็นเพลงไทยสากลทั้งสิ้นจำนวน 500 เพลง
 - 2.3 เก็บข้อมูลอุปลักษณะแสดงอารมณ์รักที่ปรากฏในเนื้อเพลงไทยสากลตามที่ได้รวบรวมไว้แล้วบันทึกข้อมูลที่ได้ลงคอมพิวเตอร์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด (Microsoft Word)
3. การวิเคราะห์ข้อมูล โดย

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำอุปมาอุปไมยมาจำแนกเป็นประเภทต่างๆ โดยพิจารณาจากความหมายประจำรูปของรูปภาษาที่เป็นอุปมาอุปไมย พร้อมทั้งอธิบายความหมายประจำรูปและความหมายในบริบทที่เป็นอุปมาอุปไมย

3.2 วิเคราะห์มโนทัศน์จากอุปมาอุปไมยแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลของวัยรุ่น

4. สรุปและอภิปรายผล

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงรูปภาษาที่ใช้เป็นอุปมาอุปไมยแสดงอารมณ์รักในเพลงไทยสากลของวัยรุ่นไทย
2. ทำให้ทราบถึงมโนทัศน์เกี่ยวกับความรักของวัยรุ่นไทยจากเพลงไทยสากล
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนภาษาไทย
4. เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาอุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ในเรื่องอื่นๆ ต่อไป

1.6 สัญลักษณ์ที่ใช้ในงานวิจัย

1. เครื่องหมาย $\longrightarrow$ เป็นสัญลักษณ์แสดงการถ่ายโยงมโนทัศน์ระหว่างวงความหมาย จากวงความหมายต้นทางไปยังวงความหมายปลายทาง

1.7 คำอธิบายศัพท์ที่ใช้ในวิทยานิพนธ์

1. อุปมาอุปไมยเชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor) หมายถึง รูปภาษาที่มีความหมายต่างไปจากความหมายประจำรูป เกิดจากการถ่ายโยงความหมายของรูปภาษาจากวงความหมายหนึ่งไปยังอีกวงความหมายหนึ่ง โดยนำรูปภาษาที่มีความหมายอ้างอิงถึงสิ่งหนึ่งมาอ้างอิงถึงอีกสิ่งหนึ่ง และสะท้อนให้เห็นถึงมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษา

2. มโนทัศน์ (Concept) หมายถึง ความคิดที่เกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ต่างๆ ของมนุษย์ มโนทัศน์เป็นนามธรรม เป็นความคิดของมนุษย์ที่มีต่อสิ่งต่างๆ หรือเรื่องราวต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น การมองว่า เวลาเป็นเงินเป็นทอง ชีวิตเป็นการเดินทาง เป็นต้น

3.การถ่ายโยงความหมาย (Mappings) หมายถึง การถ่ายโยงความคิดจากวงความหมายหนึ่งไปสู่อีกวงความหมายหนึ่ง

4.วงความหมาย (Semantic Domain) หมายถึง ขอบเขตความหมายของรูปภาษาประกอบด้วย วงความหมายต้นทาง และวงความหมายปลายทาง

5.ภวสัมพันธ (Ontological correspondence) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของรูปภาษาในวงความหมายต้นทางกับความหมายของรูปภาษาในวงความหมายปลายทาง ความสัมพันธ์ลักษณะนี้เกิดจากการถ่ายโยงความหมายของรูปภาษาที่มีสภาวะตรงกันหรือสอดคล้องกัน ในลักษณะที่สิ่งหนึ่งกลายเป็นอีกสิ่งหนึ่ง หรือสภาพของสิ่งหนึ่งกลายเป็นสภาพของอีกสิ่งหนึ่ง

6.ญาณสัมพันธ (Epistemic correspondence) หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความหมายของรูปภาษาในวงความหมายต้นทางกับความหมายของรูปภาษาในวงความหมายปลายทาง ซึ่งรูปภาษาในวงความหมายต้นทางจะมีปฏิสัมพันธ์กันก่อนที่จะมีการถ่ายโยงความหมายไปยังวงความหมายปลายทาง ซึ่งไม่ได้มีลักษณะที่สิ่งหนึ่งกลายเป็นอีกสิ่งหนึ่ง แต่จะมีคุณลักษณะที่ธรรมชาติของสรรพสิ่งหนึ่ง กลายเป็นธรรมชาติของอีกสิ่งหนึ่ง

7.เพลงไทยสากล (Pop-songs) หมายถึง เพลงที่มีแนวดนตรีลักษณะเหมือนกับเพลงทางตะวันตก เช่น แนวร็อค แนวป๊อป แนวแดนซ์ เป็นต้น บันทึกด้วยโน้ตดนตรีสากล จังหวะของเพลงอาจจะเร็วหรือช้า แต่เนื้อร้องส่วนใหญ่ของเพลงจะต้องเป็นภาษาไทย

8.อารมณ์รัก (Love) หมายถึง ความผูกพันหรือความดึงดูดทางอารมณ์อย่างลึกซึ้ง ซึ่งอารมณ์เป็นสิ่งที่ผลักดันภายในที่ก่อให้เกิดปฏิกิริยาอย่างมีจุดมุ่งหมายเฉพาะ โดยเป็นความรู้สึกของบุคคลหนึ่งที่มีต่ออีกคนหนึ่ง

1.8 ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิจัย

1. (ชื่อเพลง/ ชื่อนักร้อง) ใช้แสดงแหล่งที่มาของข้อมูล โดยบอกชื่อเพลง และชื่อผู้ขับร้อง เช่น (อยากให้รู้váรัก/ นกมล จีวังกูร) อยากให้รู้váรัก เป็นชื่อเพลง ผู้ขับร้อง คือ นกมล จีวังกูร